

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa **25.03. 2021**

**AKTUALIZÁCIA CELOMESTSKÉHO ZOZNAMU PAMÄTIHODNOSTÍ
BRATISLAVY**

Predkladateľ:

Mgr. Ctibor Košťál
riaditeľ magistrátu,
v zastúpení Ing. Mgr. Michal Radosa, v. r.
prvý zástupca riaditeľa magistrátu

Zodpovedný:

PhDr. Ivo Štassel, v. r.
riaditeľ Mestského ústavu ochrany pamiatok
v Bratislave

Spracovateľ:

PhDr. Ivo Štassel, v. r.
riaditeľ Mestského ústavu ochrany pamiatok
v Bratislave

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodová správa s uznesením MsR
zo dňa 04.02.2021
3. Heslovitý zoznam
4. Evidenčné listy
5. Výpis z Komisie pre kultúru, médiá
a ochranu kultúrneho dedičstva dňa
04.11.2020
6. Výpis z Komisie pre kultúru, médiá
a ochranu kultúrneho dedičstva dňa
02.12.2020

**Kód uznesenia 12.1.
12.4.**

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy po prerokovaní materiálu

A. schvaľuje

aktualizovaný Celomestský zoznam pamätihodností hlavného mesta SR Bratislavy.

B. ukladá

riaditeľovi Mestského ústavu ochrany pamiatok

uverejniť aktualizovaný Celomestský zoznam pamätihodností hlavného mesta SR Bratislavy na webovej stránke organizácie.

T: 30. 04. 2021

Dôvodová správa

Poslanci Mestského zastupiteľstva rozhodli na svojom októbrovom zasadnutí v roku 2010 o vypracovaní „Celomestského zoznamu pamätihodností Bratislavy“ s tým, že jeho prípravou poverili Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave. Jedná sa o uznesenie č. 1171/2010 zo dňa 28.10. 2010 s termínom splnenia úlohy k 31.12. 2011. Tento zoznam bol spracovaný v priebehu roka 2011 a následne predložený na schválenie do decembrového zasadania Mestského zastupiteľstva. Schválený bol uznesením MsZ dňa 15.decembra 2011.

V dôvodovej správe ku schválenému materiálu bolo uvedené, že sa jedná o otvorený zoznam v tom zmysle, že v budúcnosti doňho bude možné dopĺňať ešte ďalšie položky. V priebehu roka 2013 bol urobený celomestský zoznam doplnený o 59 nových položiek, ktoré boli schválené uznesením Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy dňa 21.11. 2013. V marci 2016 bol zoznam rozšírený o 17 nových prvkov a celkový počet položiek dosiahol 300. V marci 2017 bol zoznam doplnený o ďalších 95 prvkov, čím dosiahol celkový počet položiek číslo 395. Koncom roka 2017 bol zoznam rozšírený o ďalších 114 nových položiek, z ktorých väčšinu tvorili náhrobky z historických cintorínov. Celkový počet položiek v zozname tým dosiahol číslo 509. V roku 2018 bolo do zoznamu zaevidovaných ďalších 21 nových položiek, z ktorých väčšinu tvoria náhrobky z historického Ondrejského cintorína a z Martinského cintorína, ktoré sú dôležitou súčasťou pamäte tohto mesta. Ku koncu roka 2019 dosiahol počet položiek v Celomestskom zozname číslo 551.

Tohtoročná aktualizácia sa podobne ako v minulom roku nesie v znamení bratislavských **významných stavieb**. Ide o objekty, ktoré nie sú národnými kultúrnymi pamiatkami, ale sú pre hlavné mesto dôležité z hľadiska svojho architektonického stvárnenia, dôležitej funkcie, alebo významného autora. Existujúci celomestský zoznam, ktorý je zverejnený na web-stránke organizácie, týmto navrhujeme doplniť o 21 nových položiek. Z nich 19 navrhol Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave a **dve položky boli doplnené uznesením Komisie pre kultúru, médiá a ochranu kultúrneho dedičstva pri MsZ**.

Pri výbere boli uplatnené tie isté hodnotiace kritéria, ktoré sa používajú od vzniku Celomestského zoznamu:

- 1/ **kritérium významu** danej osobnosti (udalosti, artefaktu) pre hlavné mesto;
 - 2/ **kritérium výnimočnosti** danej osobnosti (udalosti, artefaktu) v rámci svojej skupiny.
- Úlohou zoznamu pamätihodností je pripomenúť význam týchto objektov, resp. osobností ktoré boli súčasťou histórie nášho mesta.

Uznesením Mestskej rady hlavného mesta SR Bratislavy č. 167/2021 zo dňa 04.02. 2021 Mestská rada hlavného mesta SR Bratislavy odporúča Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy prerokovať Aktualizáciu Celomestského zoznamu pamätihodností Bratislavy.

Heslovitý zoznam

Hlavným jednotiacim znakom predloženého súboru objektov je ich veľkomestský charakter. Jedná a o objekty (v jednom prípade o promenádu s parkovou úpravou), ktoré boli dôležité pre rozvoj našej metropoly hlavne v 2. a 3. štvrtine 20.storočia. Obyvateľmi mesta sú vnímané ako dôležité mestotvorné stavby a štruktúry, ktoré sa medzičasom stali neodmysliteľnou súčasťou urbanistickej skladby Bratislavy. Ich význam spočíva nielen v špecifickom architektonickom stvárnení, ale predovšetkým v tom, že pomáhali vytvoriť urbanistické prostredie, zodpovedajúce metropolitnému významu tohto mesta.

1. Vajnorská 122 – budova trafostanice, r.1939, Nové Mesto,
2. Schillerova ul.1-3-5-7 - Pallehnerova kolónia, r.1942, Staré Mesto,
3. Detvianska ul. - kostol na cintoríne v Rači, r.1939, Rača,
4. Nám. SNP č.12 – Národné osvetové centrum „Véčko“, r.1965, Staré Mesto,
5. Šancová č.112 - Nová tržnica, r.1978, Nové Mesto,
6. Nám. Slobody č.6 - Poštový palác, r.1946-51, Staré Mesto,
7. Nám. Slobody č.17 - Strojnícka fakulta STU, r.1960, Staré Mesto,
8. Nám. Slobody - Fontána Družba, r.1980, Staré Mesto,
9. Bernolákova ul.1 - Internát Juraja Hronca, r.1966, Staré Mesto,
10. Nám. 1. mája č. 16, 16A, Kollárovo nám. č. 20., Živnostenská ul. č.1 – 5 - Živnodom
11. Metodova ul. č. 2 – 48-triedna škola
12. Mickiewiczova ul. č. 4 - Bytový dom, obytný dom V. Kohna
13. Hurbanovo nám. č. 7 - Café Regina
14. Heydukova ulica č. 16 - 18, Mariánska ul. č. 8 - obytný dom Mariánsky dvor
15. Kmeťovo nám. č. 4 – 5 b - bytový dom, 1.panelový montovaný dom v Československu
16. Suché mýto č. 17 – Astorka
17. Kollárovo nám. č. 9 - budova Chemicko – technologickej fakulty SVŠT (STU)
18. Hviezdoslavovo námestie - parková promenáda
19. Kalinčiakova ul. č. 5 - 7 - pavlačový dom na Kalinčiakovej ulici
20. Hlboká cesta – spojené dielo prírody a človeka
21. Istropolis (Dom odborov) – Trnavské mýto

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: **Vajnorská 122**
Adresa popisom: v línii ulice Vajnorská
Názov pamätihodnosti: **Objekt elektrárni – obytný dom**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Nového Mesta: nie je evidovaný

Foto:

Prakticky na periférii mesta, na Vajnorskej ul. je postavený objekt, pôvodne patriaci Západoslovenským elektrárňam. Pôvodne ide o transformačnú a spínaciu stanicu s montážnou vežou a kryt civilnej obrany pre zamestnancov podniku. Objekty boli postavené v r.1939 podľa návrhu **architekta Dušana S. Jurkoviča** (1868 -1947). Jurkovič sa v 30.-tych rokoch venoval vo svojej tvorbe vo veľkom meradle aj technickým stavbám, špeciálne pracoval pre energetiku. Tieto stavby majú veľa spoločných znakov, jedným z veľmi špecifických, je keramický obklad fasády. (Jurkovičov brat mal v Trnave tehelňu).Zo súboru týchto technických stavieb od architekta Jurkoviča je objekt na Čulenovej ul. kultúrna pamiatka, ďalší na Šancovej ul. je pamätihodnosť hl. mesta.

Objekt na Vajnorskej ul. je jednoduchá architektúra tvorená dvoma objektami spojenými chodbou. Veža stojí samostatne a je zachovaná v pôvodnom stave. Pôvodne prevádzkové objekty sú dnes upravené na byty.

Literatúra a pramene:

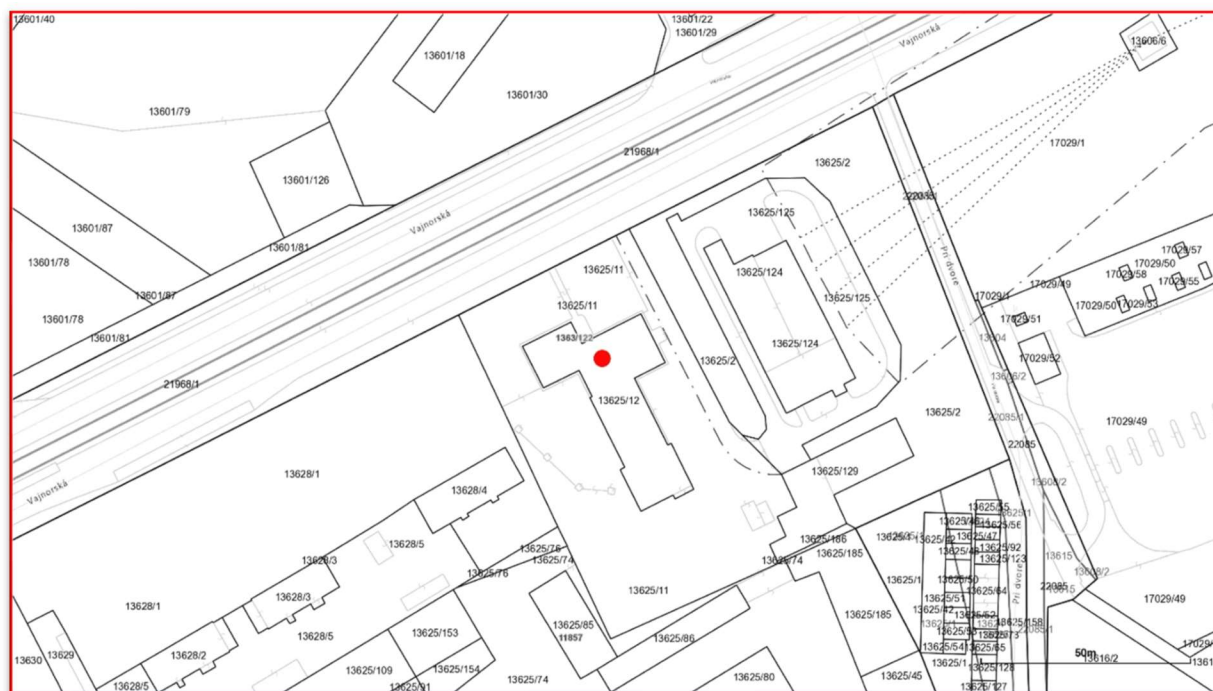
Bořutová, D.: Architekt Dušan Samuel Jurkovič (Slovart, 2010)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Staré Mesto**
Adresa: **Schillerova ul. 1, 3, 5, 7**
Adresa popisom: v zástavbe Schillerovej ulice
Názov pamätihodnosti: **Pallehnerova kolónia**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Starého Mesta: nie je evidovaný

Foto:

Pohľad zo Schillerovej ulice

Popis:

V blízkosti bratislavskej Kalvárie sa nachádza zaujímavá kolónia troch dvojdomov známa ako Pallehnerova kolónia. Autorom projektu bol nemecký **architekt Franz Michel** a domy boli postavené v r. 1942, v období Slovenského štátu. Kolónia je postavená z montovaných drevených domov, aké vyrábala v rokoch Slovenského štátu Spojená drevárska priemyselná a účastinná spoločnosť v Turanoch, ktorá bola pod nemeckou správou. Samotná architektúra domov pripomína typické alpské horské domy – drevené obklady, ostré štíty, strmá sedlová strecha, okná s okenicami, strešné vikiere. Domy sú doplnené o vzrastlú ihličnatú zeleň, čo celkovo potvrdzuje „horský“ duch kolónie. Aj takouto podobou sa na našom území etablovali prvky nemeckého národného socializmu v období Slovenského štátu.

Literatúra a pramene:

Stoličná E.,: S pečaťou svastiky (In: Architektúra a urbanizmus XXXIV, 2000, 3-4, str.133-138)

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Rača**
Adresa: **Detvianska ul.**
Adresa popisom: areál cintorína
Názov pamätihodnosti: **Kostol Panny Márie Pomocnice kresťanov**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Rače : nie je evidovaný

Foto:

Úprava sanktuária z r.1996

V areáli cintorína na Detvianskej ulici v Rači bol v r.1936 postavený nový rím.-kat. kostol. Autorom projektu je račiansky rodák, architekt **František Krížik**, kostol navrhol v duchu, v tejto dobe veľmi obľúbeného, funkcionalizmu. Kostol má železobetónový skelet, čo sa týka vonkajšieho výzoru, ako aj vnútornej dispozície, všetky znaky prostej funkcionalistickej moderny. Dispozícia kostola je trojlod'ová pseudobazilika s rovným uzáverom. Je plochostropá so štvorcovými rozmernými kazetami. Presvetlenie kostola je riešené formou združených, rastrovaných okien v hornej okennej stene. Hranolová veža kostola je zakončená vzdušnou zvonickou. Kostol je pekným príkladom funkcionalistickej architektúry, pôvodne, v obci pri Bratislave.

Bagin A.: Kostoly a kaplnky hlavného mesta SSR Bratislavy (Bratislava, 1988)
Havlovič, Ľ.: Rača – z dejín a pamiatok (Bratislava, 2017)
Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP
Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková
Dátum: 10/2020

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Staré Mesto**
Adresa: **Námestie SNP č. 12**
Adresa popisom: nárožie Námestia SNP a Treskoňovej ul.
Názov pamätihodnosti: **Národné osvetové centrum / V-club**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Starého Mesta: nie je evidovaný

Foto:

Popis:

Legendárny V-club a niekoľko samostatných priestorov s variabilným využitím na prízemí, ako aj veľkorysá výstavná plocha na prvom poschodí, so zázemím, to všetko je objekt Domu kultúry, dnes Národné osvetové centrum. **Architekt Miloš Chorvát (*1927)** tento objekt navrhol v r.1958, uzavrel ním nárožie na kontakte Nám. SNP a Treskoňovej ul. Časťou objektu (administratívna časť), vhodne výškovo doplnil Bellušove „družstevné domy“, druhú časť znížil a na nároží vytvoril výstavnú sálu v tvare šesťuholníka, presvetlenú pomocou lamiel. Táto originálna architektúra je súčasťou bratislavského centra od r. 1965, pričom nepretržite slúži rôznorodým kultúrnym aktivitám.

Literatúra a pramene:

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

<http://v-klub.sk/o-v-klube/historia/>

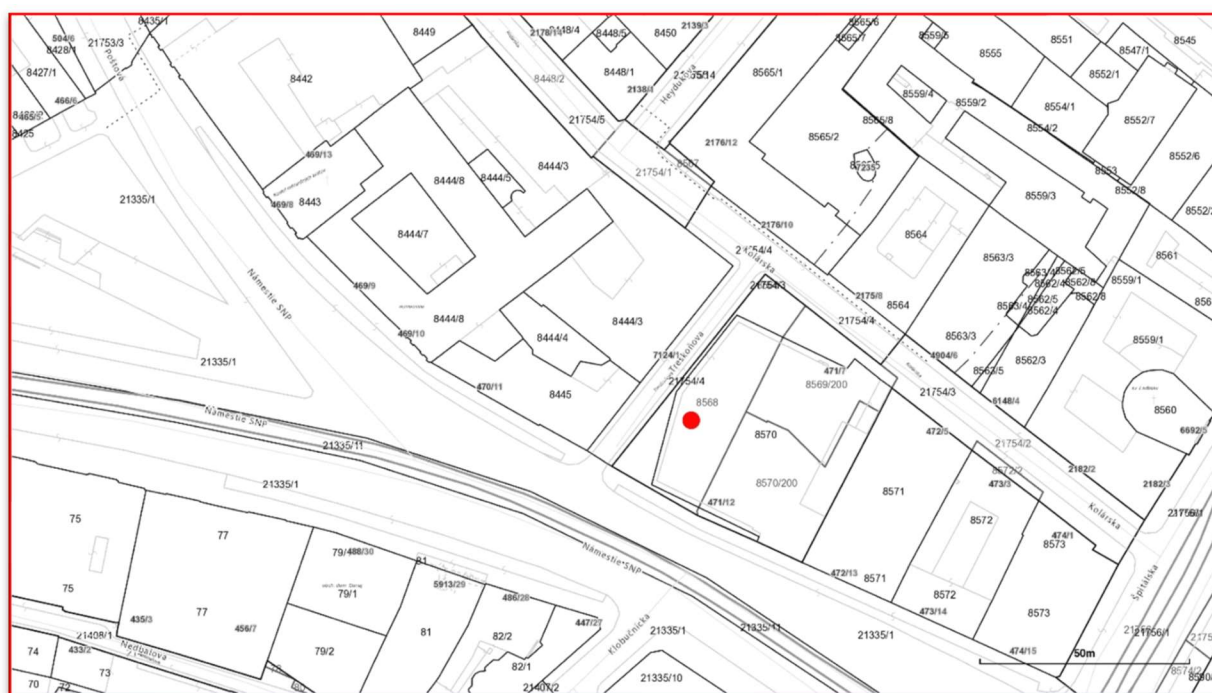
<https://www.register-architektury.sk/objekt/135-dom-umenia-v-bratislave>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

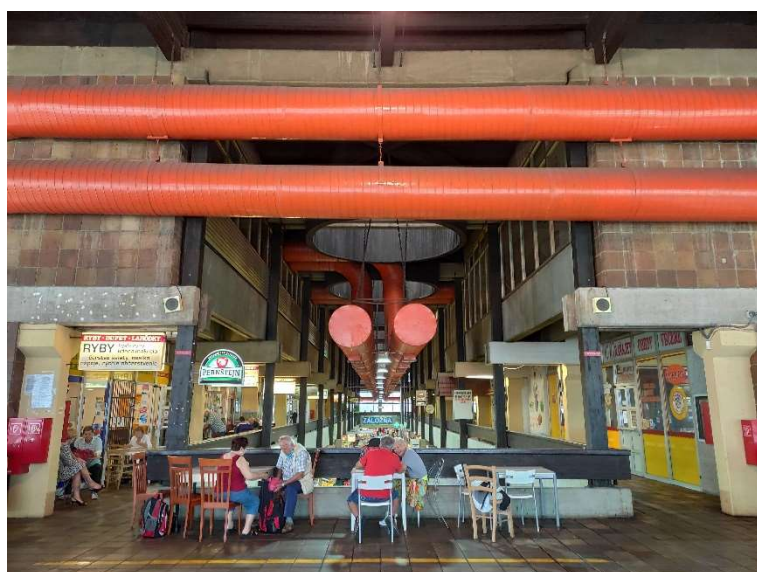
Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: **Šancová č. 112**
Adresa popisom: v priestore Trnavského mýta
Názov pamätihodnosti: **Tržnica**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Nového Mesta: nie je evidovaný

Popis:

Priestor dnešnej križovatky na Trnavskom mýte bol až do 70-tych rokov 20. stor. bratislavským mestským trhoviskom. Po úprave a rozšírení križovatky, došlo k preloženiu trhu na Miletičovu ul. a na mieste pôvodného trhu bola realizovaná budova novej Tržnice. Autorom projektu bol **architekt Ivan Matušík (*1930)**, ktorý ju navrhol v r.1978, v spolupráci P. Čížka a A. Morávkovej, pre zadávateľa Národný výbor mesta Bratislavy. Zámerom bolo realizovať objekt, ktorý bude predstavovať prototyp tržnicového priestoru konca 20. stor. Architekt navrhol progresívny konštrukčný systém, ktorý dal stavbe jedinečný výraz. Transparentnosť stavbe dal celosklenený obvodový plášť. Strojovú a klimatizačnú techniku autor umiestnil do priznaných rozvodných potrubí, ktoré vytvárajú v interiéri i exteriéri špecifickú, netradičnú dekoráciu. Nevhodné úpravy interiéru, ale najmä exteriéri (náter sklenených stien vonkajšieho plášťa), počas fungovania tržnice, devalvujú inak kvalitnú, originálnu architektúru.

Literatúra a pramene:

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Žalman, P.: Architektonický atlas Bratislava 1970-2006 (Bratislava 2007)

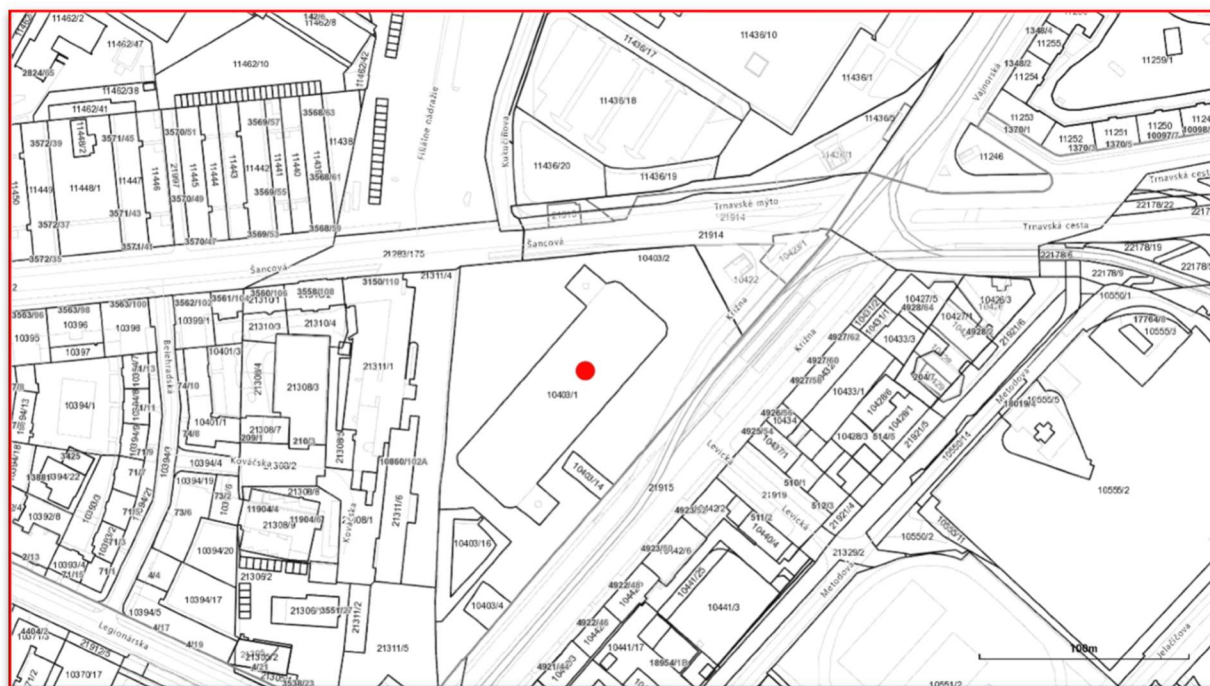
Matušík, I.: Život s architektúrou (Monada 2003)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Staré mesto**
Adresa: **Námestie Slobody 6**
Adresa popisom: západná strana námestia
Názov pamätihodnosti: **Poštový palác (dnes Ministerstvo dopravy a výstavby SR)**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Starého mesta: nie je evidovaný

Foto:

Popis:

Námestie Slobody je jedno z najväčších bratislavských námestí. Od r. 1946-51, jeho severozápadnú stranu určuje rozmerná budova známa ako „Poštový palác“. Budova Ústrednej poštovej správy v Bratislave patrí k najznámejším architektonickým počinom funkcionalistického obdobia. Autorom projektu je **architekt Eugen Kramár** (1914-1996), ktorý ju realizoval spolu so svojim dlhoročným spolupracovníkom Š. Lukačovičom. Rozmerná hmota objektu, ktorý má 11 nadzemných podlaží je zmäkčená nižšími kubickými hmotami na stranách hlavného objektu. Plocha hlavnej fasády smerom do námestia je zaujímavá „nekonečným“ opakovaním okenných otvorov, tento raster okien je typickým znakom objektu.

Literatúra a pramene:

Šlachta, Š., Dorotjaková I. : Sprievodca po architektúre Bratislavy 1918 – 1950 (Meritum, 1996)

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

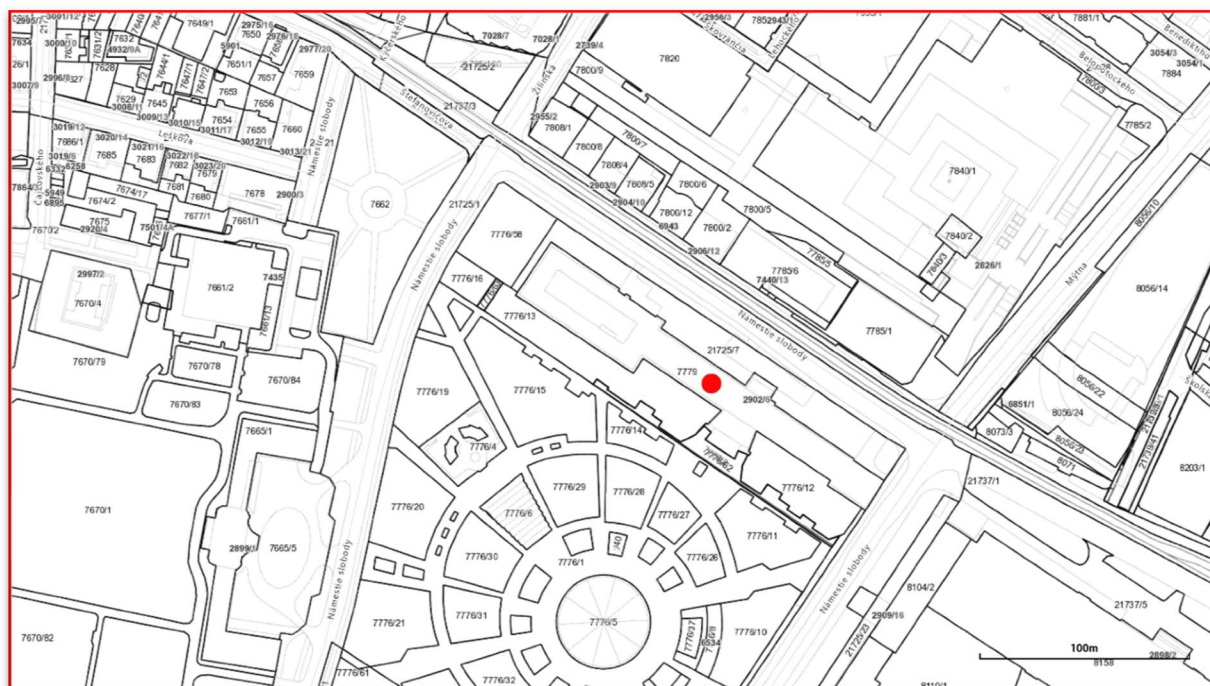
Kol. : Majstri architektúry (Perfekt, 2005)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Staré Mesto**
Adresa: **Námestie Slobody č. 17**
Adresa popisom: Južná strana námestia
Názov pamätihodnosti: **Strojnícka fakulta STU**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Starého Mesta: nie je evidovaný

Foto:

Popis:

Architekt Martin Kusý (1916-1989) navrhol v 50.-tych rokoch 20. stor. budovu Strojníckej fakulty Slovenskej technickej univerzity. Budova uzavrela z južnej strany Námestie Slobody. Budovu charakterizuje jasná funkčná prevádzka, v hmotách i detailoch čistá, vyvážená architektúra. Celý komplex má 3, vzájomne prepojené celky. Samotný školský objekt, budova laboratórií a aulu. Aula Maxima s kapacitou vyše 800 miest, je zastrešená škrupinovou konštrukciou, z vnútornej strany je vyzdobená monumentálnou nástropnou maľbou, až 300 m², od **Ladislava Gandla**. Hlavná fasáda objektu zaujme originálnym umiestnením štyroch posluchární, do vysunutých arkierov. Tento prvok, dekorovaný z vonkajšej strany rozmernými mozaikovými kompozíciami (4m x 12m) od **Dezidera Castiglioneho**, vhodne „rozbíja“ pocity monotónnu fasádu.

Literatúra a pramene:

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Kol.: majstri architektúry (Perfekt, 2005)

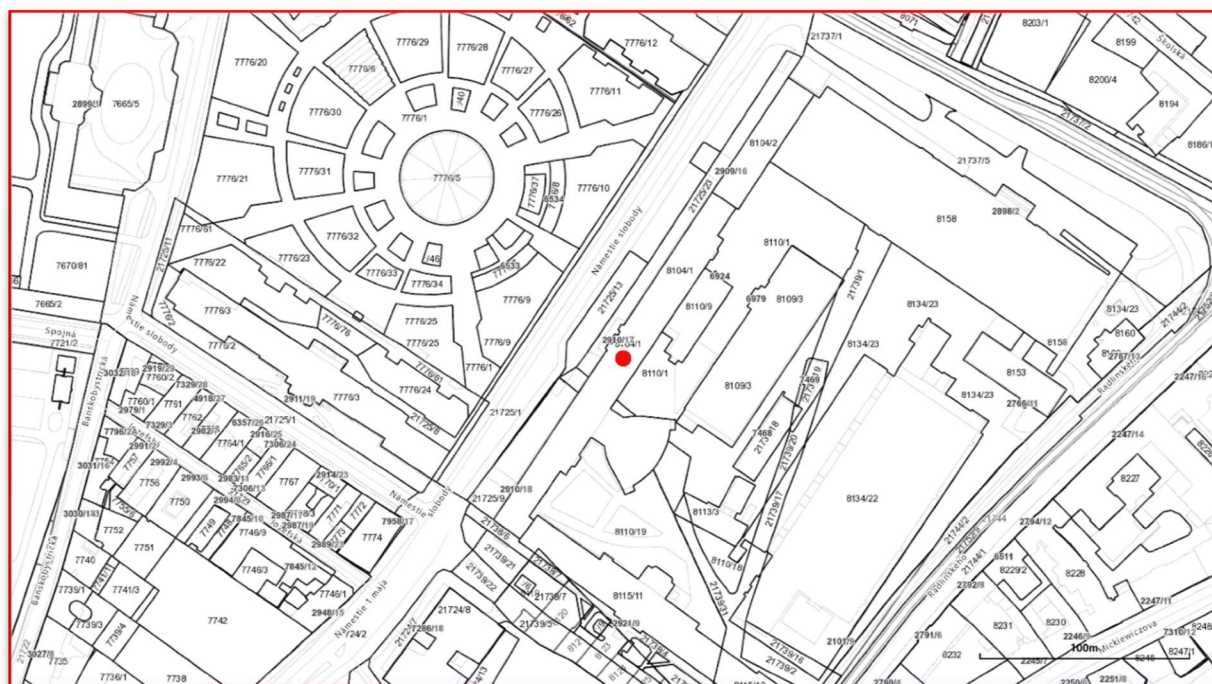
<https://www.register-architektury.sk/sk/objekt/125-strojnicka-fakulta-stu>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

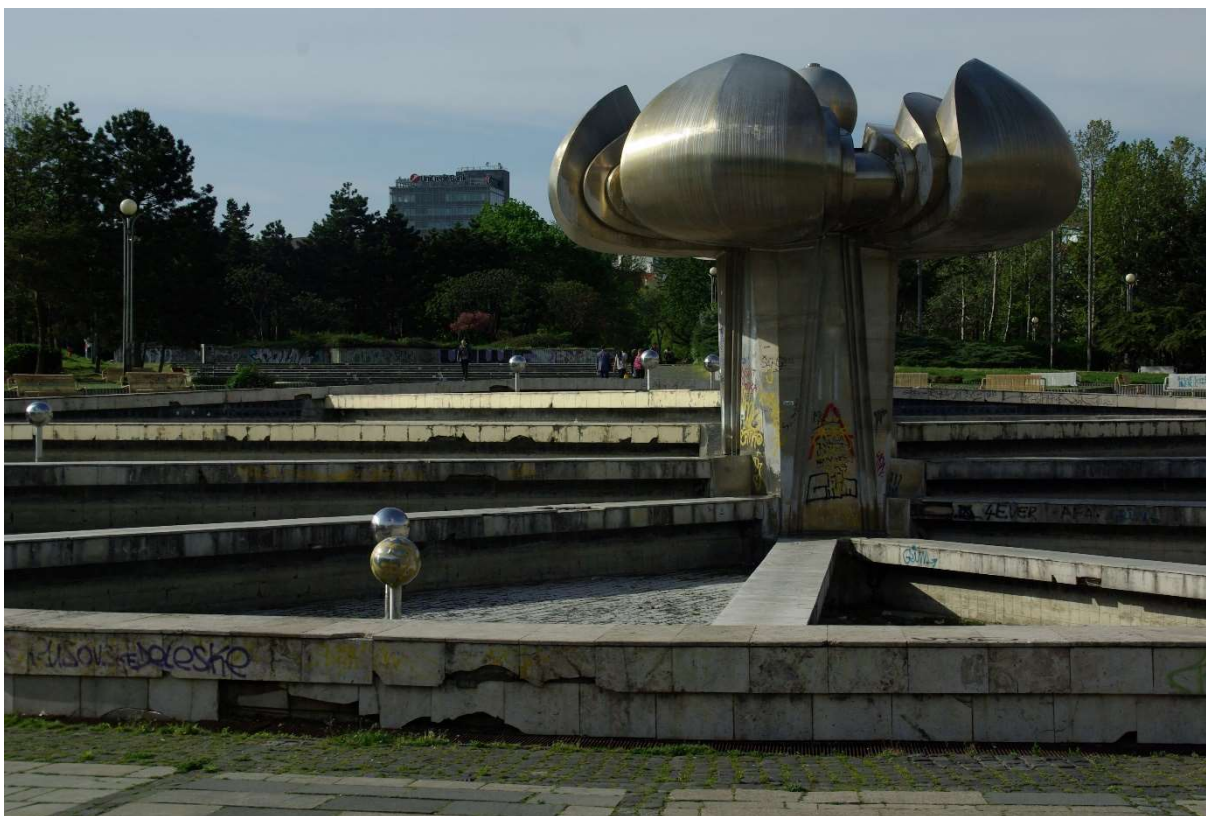
Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Staré Mesto**
Adresa: **Námestie Slobody**
Adresa popisom: v strede námestia
Názov pamätihodnosti: **Fontána Družba**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Starého Mesta: nie je evidovaný

Popis:

Jedna z najväčších verejných plôch v Bratislava dostala súčasnú podobu v r. 1980. Autormi úpravy námestia boli **architekti Virgil Droppa a Juraj Hlavica**. Rozmernú plochu námestia rozdelili radiálne na menšie plochy, pričom sa striedali plochy zelene s dláždenými (betónovými) plochami. Z pohľadu doby, kedy táto úprava bola navrhovaná (obdobie tvrdej normalizácie) išlo aj o to, vhodnou úpravou námestia eliminovať možnosti stretávania sa väčšieho množstva občanov. Napriek tomu, že v hornej časti námestia bol inštalovaný rozmerný pamätník Klementa Gottwalda (autor: T.Bartfay), hlavný akcent námestia bol sústredený do jeho stredu, k obrovskej fontáne. K nej sa zbíhali všetky radiály.

Fontána Družba bola postavená v rokoch 1979 – 1980. Jej autorom je **sochár Juraj Hovorka** (1926 - 2018). Fontána má symbolizovať priateľstvo a mier medzi národmi. Má tvar rozvíjajúceho sa lipového kvetu. Tento kvet váži 12 ton a má priemer 9 metrov. Fontána je vyrobená z nehrdzavejúcej ocele a stojí na nádrži s kaskádami, s priemerom 45 metrov. Fontána Družba má objem až 2-tisíc metrov kubických. Je to jedna z najväčších fontán na Slovensku. Posledným rokom kedy fontána ešte fungovala bol rok 2007. Po tomto roku sa rozhodli fontánu vypustiť a vyhlásili ju za nefunkčnú kvôli zlému technickému stavu. Pokusy o odstránenie fontány, ako aj likvidáciu zaujímavého a originálneho mobiliáru námestia (lavičky, koše na odpadky) sa stretla s veľkým odporom odborníkov ako aj obyvateľov mesta.

Literatúra a pramene:

Žalman, P.: Architektonický atlas 1970 -2006 (Bratislava,2007)

[https://sk.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1mestie_slobody_\(Bratislava\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1mestie_slobody_(Bratislava))

http://mestskezasahy.sk/95/sk/portfolio_item/druzba-fountain/

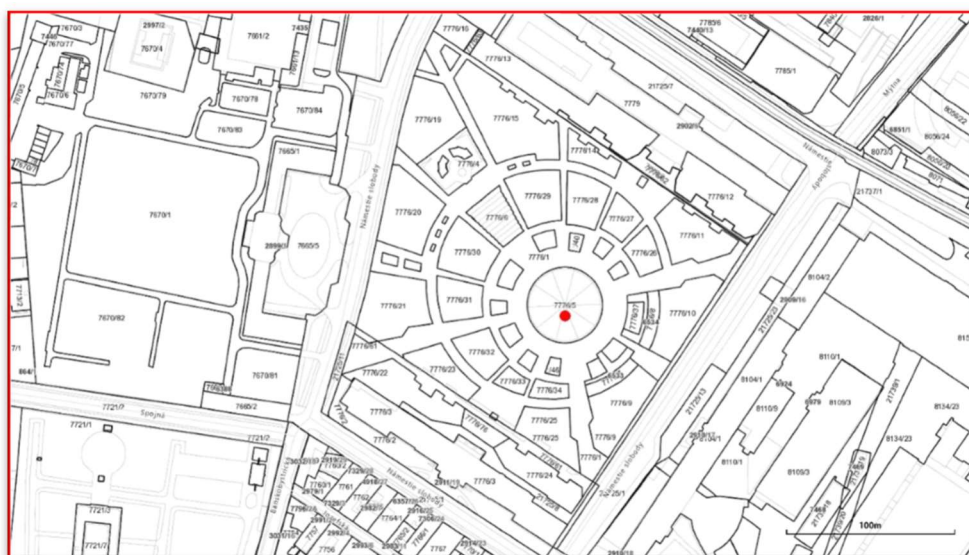
<https://zivot.pluska.sk/rozhovory/sochar-osude-znamej-fontany-ktoru-vytvoril>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava - **Staré Mesto**
Adresa: **Bernolákova 1**
Adresa popisom: blok objektov
Názov pamätihodnosti: **Internát Jura Hronca („Bernolák“)**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Starého Mesta: nie je evidovaný

Foto:

Popis:

Rozmernú plochu medzi ulicami Bernolákova, Radlinského a Legionárskou od r. 1967 vyplňa rozsiahly objekt Internátu Juraja Hronca. Ide o súbor viacerých objektov, ide nielen o 2 blokové budovy internátu, ale aj o nižšie objekty, kde sú spoločenské priestory, športové miestnosti a plaváreň. Autorom projektu bol **Ľudovít Jendreják**, ktorý spolupracoval s F. Končekom I. Skočekom, L. Titlom a G. Tursunovom. Celý súbor objektov spolu s okolitým priestorom je doplnený o viaceré umelecké diela nadčasovej hodnoty. (Rudolf Uher (socha pred vstupom), Alojz Klimó (mozaika vo fontáne) a ďalšie.

Literatúra a pramene:

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

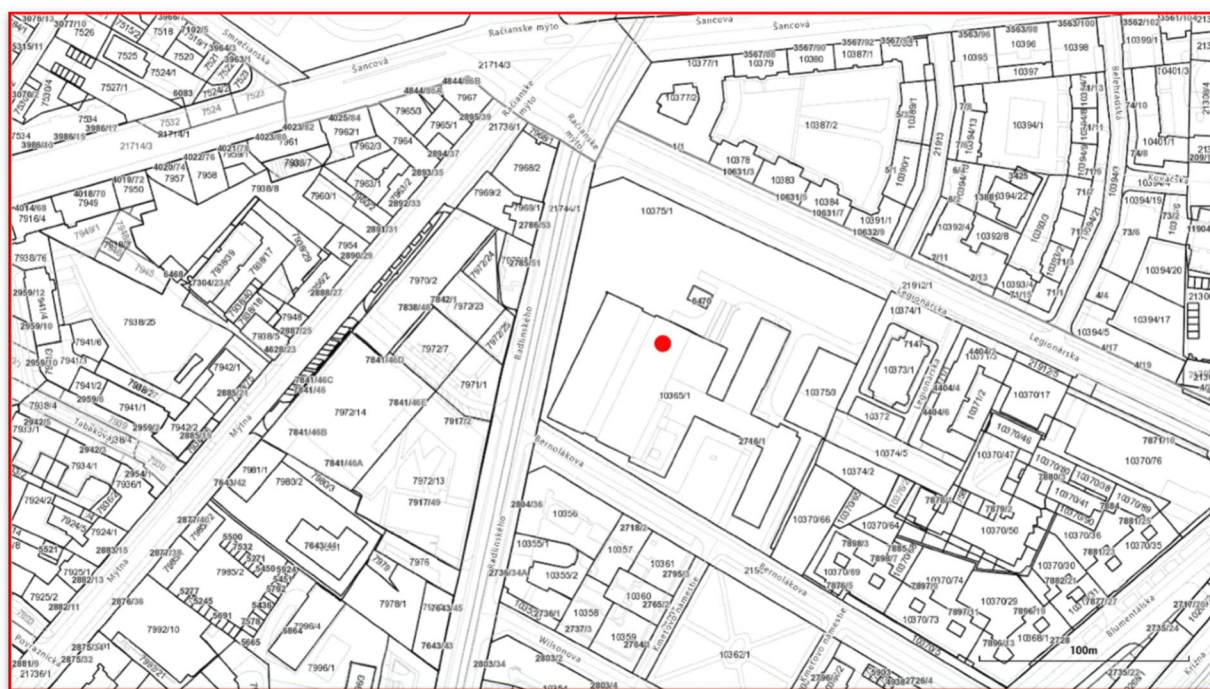
<https://www.register-architektury.sk/objekt/337-internat-juraja-hronca>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Nám. 1. mája č. 16, 16A, Kollárovo nám. č. 20.
Živnostenská ul. č.1 – 5

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Živnostenský dom**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

Dňa 13. 5. 1927 vzniklo v Bratislave Družstvo pre stavbu živnostenského domu a prevádzok, ktoré neskôr prijalo meno Živnostenský dom. Cieľom družstva bolo postaviť reprezentačnú budovu s kancelármi, obchodmi, prevádzkami pre živnostníkov, kaviarňou, sálou, reštauráciou a bytmi. Budova mala byť sídlom živnostenských inštitúcií a Obchodnej a priemyselnej komory. Nie menej dôležitým cieľom výstavby tak veľkej budovy bolo zaobstarat' obytné a iné miestnosti pre živnostníkov, „prichodiacich do Bratislavy, kde

nedostatok a drahota bytov, dielni a obchodov ich hatila v existenčnom zápase oproti starousadným remeselníkom.“ Cieľom stavby bolo sústredenie všetkých živnostenských inštitúcií v Bratislave pod jednu strechu. Realizátorom stavby bola Spojená stavebná účastinárska spoločnosť (predtým Bratislavská stavebná a Durvay úč. spol. Bratislava).

Autorom tejto monumentálnej funkcionalistickej stavby, jednej z najväčších na Slovensku, je arch. Klement Šilinger. Živnodom postavili v rokoch 1929 – 1930. Polyfunkčná budova zahŕňala priestory živnostenských prevádzok, kancelárií, reštauráciu, kaviareň, obchody, 76 komfortných bytov a sálu s hľadiskom pre 552 osôb, pôvodne určenú na schôdze a filmové predstavenia (nachádzalo sa tu ľudové kino Alfa), avšak ešte v priebehu stavby zmenenú na divadlo. Rozsiahle terasy mali slúžiť sčasti na rekreáciu obyvateľov domu, sčasti ako letná kaviareň prístupná výťahom.

Hmota Živnodomu pozostáva z dvoch samostatných na vyšších podlažiach prepojených častí. Hlavný vstup je z Kollárovo námestia, do obytných častí sa vstupuje zo Živnostenskej ulice a z Nám. 1. mája. Interiér divadelnej sály zdobilo šesť moderných nástenných malieb, ktorých autorom bol významný slovenský maliar Ľudovít Fulla.

Živnodom bol v období svojho vzniku jednou z najväčších a najmodernejších stavieb v Bratislave, výrazne ovplyvnil urbanistický a architektonický charakter severného konca Kollárovo námestia. Je výsledkom silných modernizačných snáh mesta Bratislavy v 20. - 30. rokoch 20. storočia.

Literatúra a pramene: Dulla, M., Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART, Bratislava, 2002, str. 351.

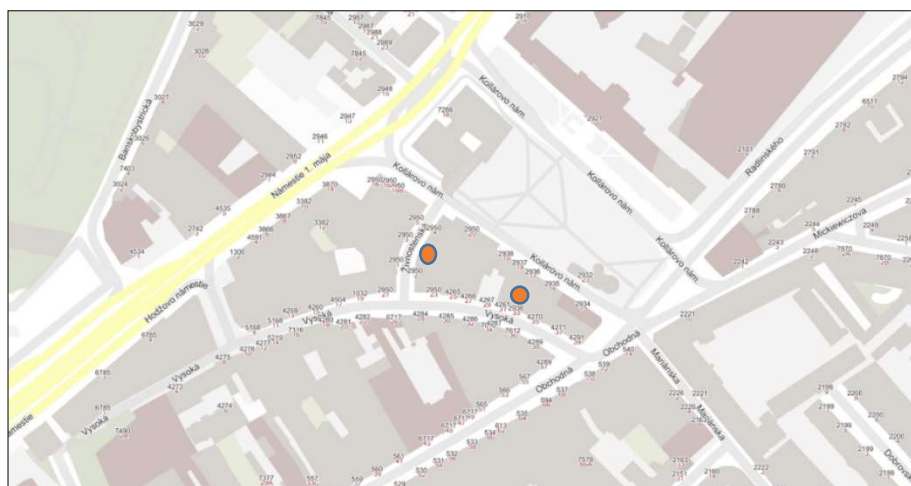
[https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDivnostensk%C3%BD_dom_\(Bratislava\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDivnostensk%C3%BD_dom_(Bratislava))

Zlatá kniha Slovenska, jubilejný zborník, II. vydanie, Bratislava 1930, str. 369.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/?c=-573368.05%3A-1280278.3&z=5&lb=bmp&ly=ad%2Cul&lbo=1&lyo=,> 10.10.2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Ružinov**

Adresa: Metodova ul. č. 2

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **48 - triedna škola na Metodovej ulici**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

V rámci doplnenia nových sídlisk občianskou vybavenosťou v Bratislave bola pre sídlisko Záhradnícka v rokoch 1960 - 61 postavená 48 triedna škola na Metodovej ulici č. 2. Stavbu navrhla Štefánia Krumlová a Ľudovít Jendreják. Išlo na tú dobu o modernú netypickú školskú budovu, dvojškolu s telocvičnou a športovým pavilónom. Telocvična bola zastrešená lanovou konštrukciou, ktorú navrhol významný slovenský

statik Jozef Poštulka (rovnakou strechou podľa jeho návrhu je zastrešená napr. športová hala na Pasienkoch).

Štefánia Krumlová patrí ku prvej generácii slovenských architektiek, Ľ Jendreják je spoluautorom internátu Juraja Hronca.

Škola na Metodovej ulici dlhodobo patrí k najlepším školám Bratislavy, má najstaršie jazykové laboratória pre stredné školy (od roku 1960) a súčasťou školy je najstaršie slovensko-francúzske bilingválne gymnázium na Slovensku.

Literatúra a pramene:

<https://www.register-architektury.sk/objekt/338-48-triedna-skola-na-metodovej-ulici>.

10.10.2020 .

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A1_%C5%A1kola_\(Bratislava,_Metodova_2\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Spojen%C3%A1_%C5%A1kola_(Bratislava,_Metodova_2))

10.10.2020.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 09/2020

<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/>, 10.10.2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Mickiewiczova ul. č. 4

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **bytový dom, obytný dom V. Kohna**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

Na mieste stretnutia Mickiewiczovej ulice a Ul. 29. augusta stojí 4 podlažný bytový dom so skoseným nárožím, ktorý sa od ostatnej zástavby líši tehlovou fasádou vyznačujúcou sa maximálnou jednoduchosťou.

Autorom projektu je Artúr Szalatnai a táto budova patrí k jeho najlepším dielam, spadá do obdobia jeho tehlových stavieb. Dom postavili v rokoch 1923 – 27. Hlavným princípom architektonického a výtvarného riešenia je, **pre modernú architektúru typické, priznanie konštrukčného riešenia stavby**, tu v podobe vodorovných priebežných betónových prekladov

a neomietnutého tehlového muriva.,,Jednoduchá architektúra z tehlového muriva je súčasťou charakteristického prejavu modernej architektúry tohto obdobia v celej Európe a súvisí s holandsko-nemeckými inšpiráciami, ako aj so snahou odhaliť konštrukčnú podstatu stavby.“¹

Na prízemí bola ambulancia a lekárň, na poschodí byty.

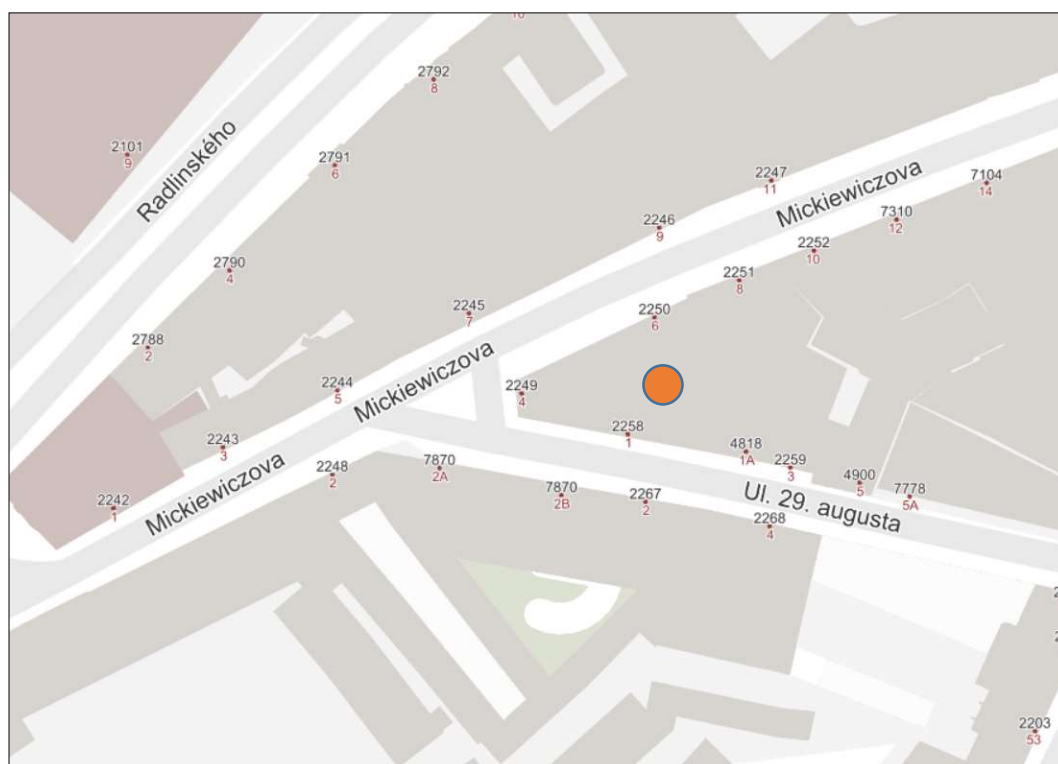
Literatúra a pramene: Dulla, M.: Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART Bratislava, 2002, str. 81.

<https://www.register-architektury.sk/objekt/34-obytny-dom-v-kohna>, 10.10.2020.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/>, 10.10.2020.

¹ <https://www.register-architektury.sk/objekt/34-obytny-dom-v-kohna>, 10.10.2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Hurbanovo nám. č. 7

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Café Regina**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Café Regina na dobovej fotografii.²

Súčasný stav.

Popis:

Spolu s inými stavbami (obchodný dom Dunaj, Baťa) patrí do skupiny domov postavených v blízkosti hradobného systému Bratislavy, svojou južnou časťou zasahuje do bývalej hradobnej priekopy. Završuje architektonickú a urbanistickú premenu Námestia SNP, kde sa počas 1. republiky sústredili významné novostavby nového hlavného mesta SR.

Polyfunkčný dom postavali v roku 1937 podľa projektu Christiana Ludwiga. V dome boli ordinácie lekárov, byty, kaviareň a predajne, v suteréne protiletECKÝ kryt. Zaoblené nárožie je zasklené, nad ním je pomerne jednoduchá funkcionalistická fasáda.

² <https://www.difmoe.eu/> 10.10.2020.

Medzi rokmi 1957 – 2000 bola na 1. poschodí **Galéria Cypriána Majerníka**, ktorá sa venovala tvorbe súčasných mladých autorov.

Literatúra a pramene:

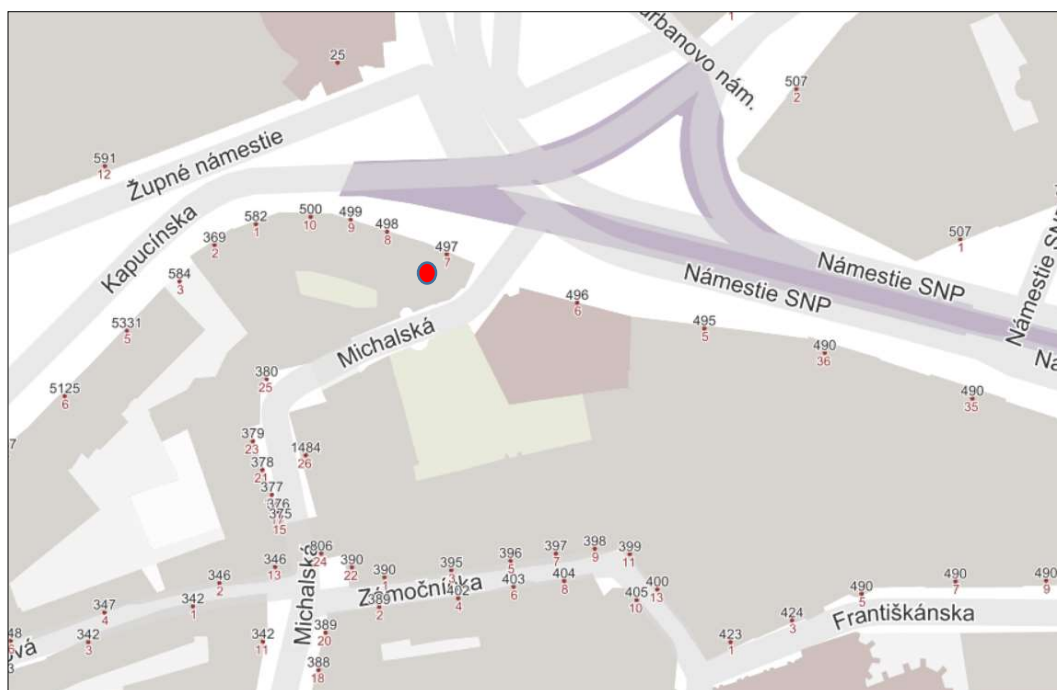
<https://www.register-architektury.sk/objekt/316-cafe-regina>, 10.10. 2020.

Dulla , M.: Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART Bratislava, 2002, str. 395.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/>, 10. 10. 2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Heydukova ulica č. 16 – 18, Mariánska ul. č. 8

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Obytný dom Mariánsky dvor**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

Obytný dom Mariánsky dvor, alebo aj Marienhof, staršej generácií je objekt známy aj pod názvom Naše vojsko, postavili v roku 1934 podľa projektu Josefa Nowotného. Budova svojím zaobleným nárožím zaujímavo ukončuje juhovýchodnú časť Heydukovej ulice. V zaoblenej časti boli prevádzky, jednou z nich bol ateliér slovenskej fotografky Ireny Blühovej, absolventky Bauhausu. Hmota domu z prízemného parteru vyrastá do vyšších podlaží, ktoré sa otvárajú do priestoru. Toto

riešenie je reakciou na nové požiadavky na zdravé bývanie s dostatočným prísunom svetla a vzduchu.

V rámci slovenskej modernej architektúry ide o jedinečné riešenie stavebného komplexu.

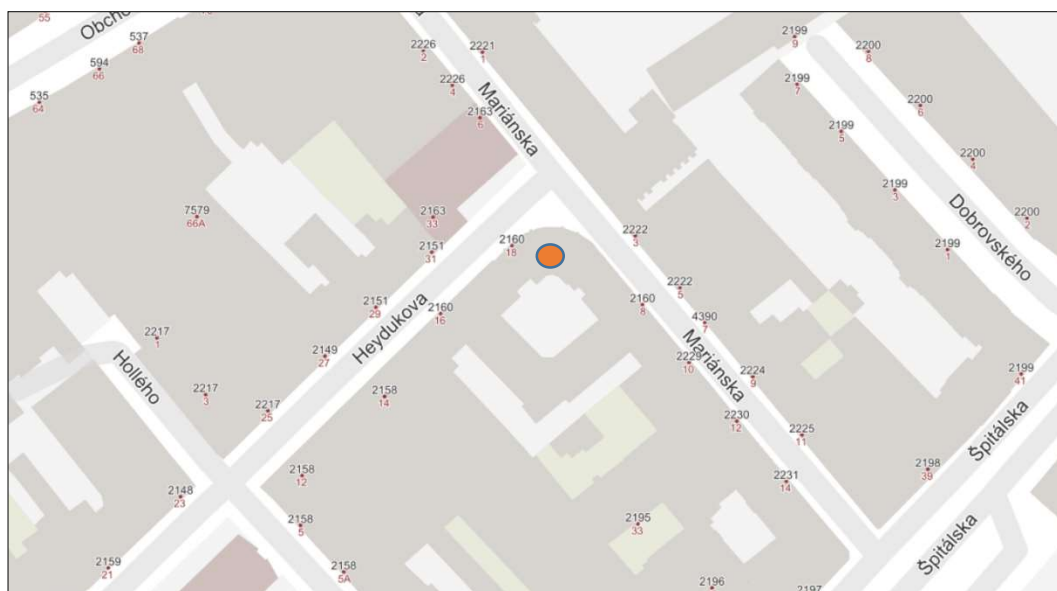
Literatúra a pramene: Dulla, M.: Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART Bratislava, 2002, str. 377.

<https://www.register-architektury.sk/sk/objekt/233-obytny-dom-mariansky-dvor>, 10.10.2020.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/>, 10.10.2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Kmeťovo nám. č. 4 – 5

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **bytový dom, 1. panelový montovaný dom
v Československu**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

V roku 1952 vypracoval prof. V. Karfík, ktorý predtým pôsobil v Stavebnej a projekčnej kancelárii firmy Baťa v Zlíne, spolu so študentmi a asistentmi Slovenskej vysokej školy technickej projekt panelového domu. Na projekte spolupracovali architekt Georg Tursunov, statik Jozef Harvančík a technolog Karol Šafránek. Cieľom stavby panelového domu bolo obmedziť remeselnú a manuálnu prácu na stavenisku, čo mali umožniť hotové steny dodávané na stavbu. Zároveň na výstavbu panelov použili novú hmotu keramzit vďaka ktorej boli panely ľahšie. Vypracovali konštrukčný panelový tzv. systém BA, v ktorom sa stavali panelové domy v rokoch 1955 – 1967, v Československu ich bolo postavených takmer 10 000.

Montáž 1. panelového domu v Československu začala 8.11.1955 pracovníkmi Priemstavu. Montovaný dom bol založený na využití prefabrikovaných celostenových prvkoch so železobetónovým rámom. Šesť poschodový dom postavili na 3 mesiace. V dome je 36 bytov s dvoma komunikačnými jadrami, na každom poschodí je 6 dvojizbových bytov. Byty v dome boli pridelené ľuďom, ktorí boli zainteresovaní do výstavby domu, mali dom sledovať a upozorňovať na prípadné nedostatky.

Prvý „Montdom“, je výsledkom typizácie a priemyselného bytovej výstavby v 50. rokoch 20. storočia.

Literatúra a pramene:

<https://www.vtedy.sk/prvy-panelovy-dom-panelak>, 10.10.2020.

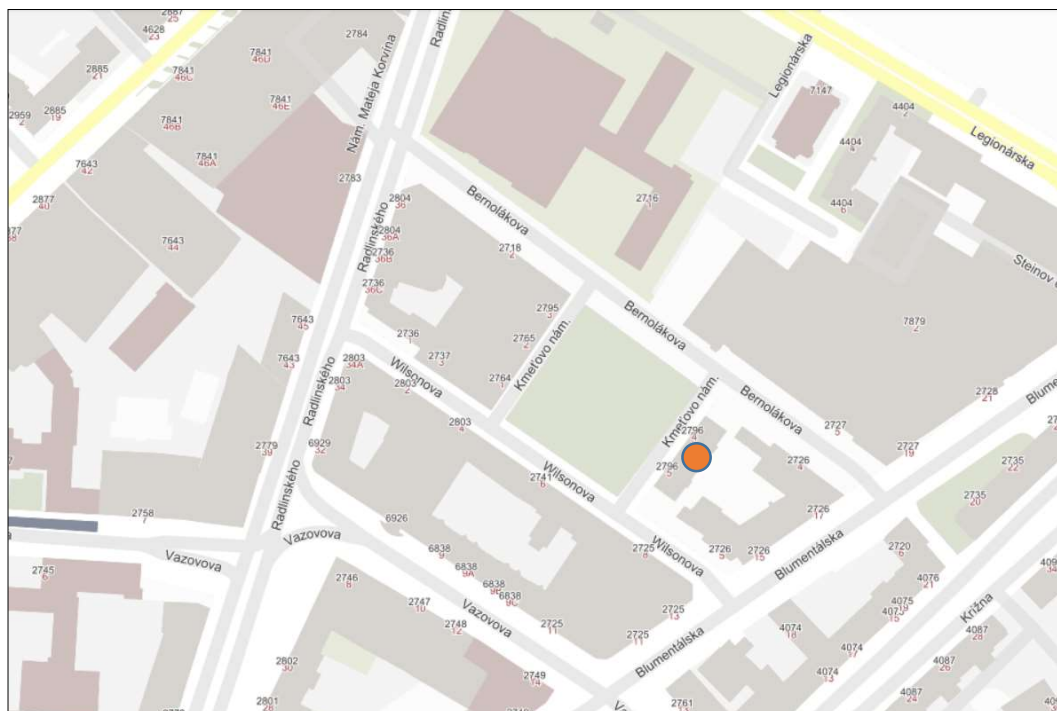
Zásahy [do nosných konštrukcií panelových bytov, mindop. Sk.](#), 10.10.2020.

Dulla, M. a kol.: Zapomnutá generace, Čeští architekti na Slovensku, ČVUT, Praha, 2019, str. 246 – 248.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/> 10.10. 2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

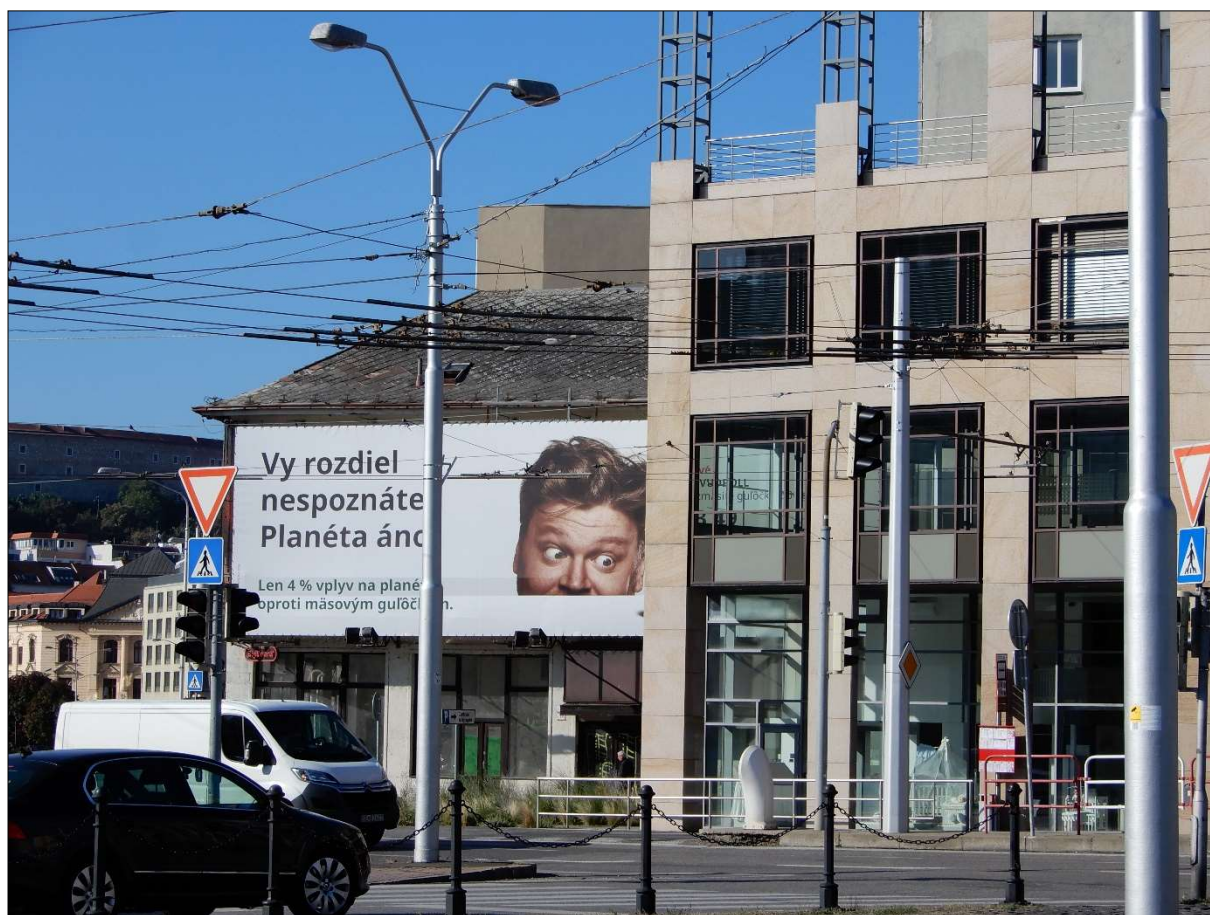
Adresa: Suché mýto č. 17

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Astorka**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

Café Astória postavili v roku 1925 – 1926 podľa projektu architekta Friedrich Weinwurma a Ignáca Vécseia ako **prvú stavbu určenú výlučne na kaviareň s barom**. Pôvodne bola projektovaná ako 4 podlažná, postavili ale len 2 podlažia. Rok po dokončení stavby, 31. 8. 1926, sa z Astorky uskutočnil **prvý priamy rozhlasový prenos** na území Slovenska. Bola to živá hudba cigánskeho primáša Jožka Pihíka.

Astória sa časom stala miestom stretávania umelcov, navštevoval ju počas návštev Bratislavy ruský spisovateľ Il'ja Erenburg, Janko Jesenský, Fraňo Kráľ, Jozef Gregor Tajovský, Milo Urban, Gejza Vámoš či Vladimír Roy.

Z pohľadu vývoja architektúry mesta bola prvým objektom v duchu modernej funkcionalistickej architektúry vo svojom okolí.

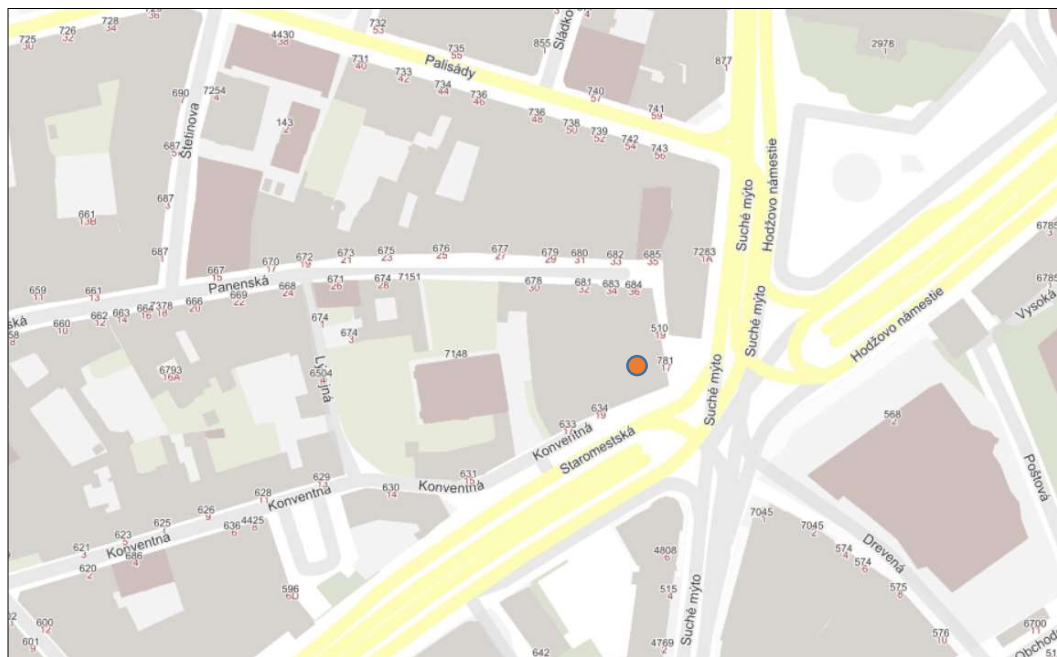
Literatúra a pramene: Dulla, M.: Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART Bratislava, 2002, str. 337.

<https://www.ciernediery.sk/astorka-a-opustene-budovy-na-panenskej/>, 10. 10. 2020.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/> 10.10. 2020

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Kollárovo nám. č. 9

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **budova Chemicko – technologickej fakulty SVŠT**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Popis:

Rozsiahla budova školy vytvára spolu so Strojníckou fakultou ŠVŠT a Stavebnou fakultou SVŠT rozsiahly mestský blok, v urbanizme Kolárovhovho námestia tvorí jeho severovýchodnú uličnú frontu. Je z týchto školských stavieb najstaršou, bola postavená v roku 1950. Pôvodne stála za uličným traktom nízkych domov, ktoré zbúrali v 80. rokoch 20. storočia. Architektúru ozvlášťujú horizontálne rady zdobené keramickými reliéfmi.

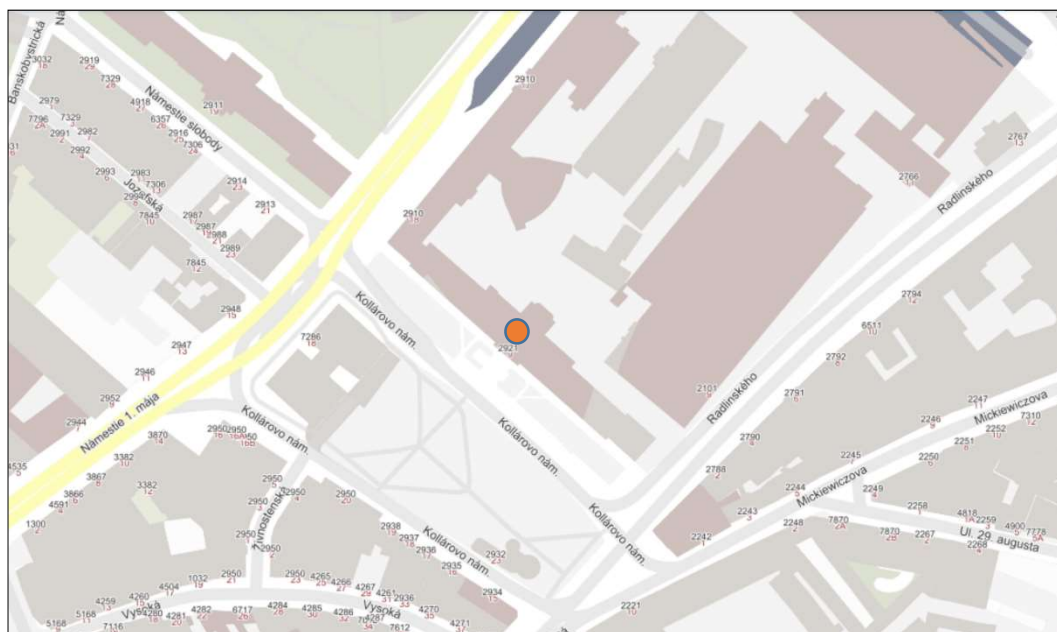
Autorom projektu Priemyselnej školy chemickej, neskôr Chemicko-technologickej fakulty SVŠT (dnes Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU), je významný slovenský architekt **profesor Vladimír Karfík**.

Literatúra a pramene: Dulla, M.: Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART Bratislava, 2002, str. 413.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/> 10.10. 2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Hviezdoslavovo námestie - park

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Hviezdoslavovo námestie - park**

Číslo v zozname MČ: nie je evidovaná

Námestie na zač. 20. storočia

Popis:

Búranie hradieb a mestských brán znamenalo aj zasypanie dosť širokej priekopy, ktorá obohánala mesto. Na jej mieste medzi Vydrickou a Rybárskou bránou vznikla **Promenáda, jedna z najvýznamnejších plôch zelene**, ktoré boli založené Bratislavským okrášľovacím spolkom. Tento priestor patrilo na začiatku 20. storočia k najvýznamnejším a najpopulárnejším v meste.

V stredoveku tu bola zarastená priekopa a cez dnešné námestie tieklo rameno Dunaja, ktoré bolo pred dnešným divadlom premostené. Zasypanie ramena sa uskutočnilo až v r. 1781, už vtedy tu vysadili agáty, ale počas väčších dažďov sa tu vytvárali veľké mláky, preto námestie zatravnili. Úprava sa však nevydarila a tak v roku 1897 gróf Pálffy navrhol úplné prebudovanie parku, Pálffyho návrh bol realizovaný do roku 1911. Park predĺžili smerom na západ, okolo

stromov umiestnili ochranné koše, parkový priestor ohradili ozdobným mrežovým plotom. V najzápadnejšom kúte parku dal postaviť majiteľ továrne Stollwerck studňu na napájanie vtákov a okrášľovacia komisia mesta dala v roku 1911 vybudovať vo východnej časti parku meteorologický pavilón. Okolie parku bolo vydláždené.

Pri prestavbe parkovej plochy dalo mesto na miestach bývalej priekopy vysadiť štyri rady javorov, platanov a líp a tak vznikla neskôr veľmi populárna promenáda, ktorá sa stala najobľúbenejším miestom vychádzok. Promenáda bola dlhá 4170 krokov a ťahala sa od divadla po Rybné námestie. Bratislavský mestský okrášľovací spolok dal vyhotoviť lavičky vo vzdialenosti každých 10 krokov. Za ich používanie sa vyberalo 10 filierov, neskôr už len štyri.

Zlá, prevažne sterilná štrkovitá pôda spôsobovala, že tu stromy veľmi často schli, živorili a ani po viacerých rokoch nedosahovali žiadne prírastky a predčasne starli. Výsadby i architektonické doplnky sa stále dopĺňali. V prednej časti parku boli sochy veľkých osobností. napr. hudobného skladateľa, bratislavského rodáka Jána Nepomuka Hummela, významné dielo sochára V. Tilgnera z roku 1887. V roku 1937 odhalili v parku bronzový pomník P. O. Hviezdoslava, ktorého autormi sú akad. sochár V. Ihriský a J. Pospíšil a Ing. arch. Lehotský. Pomník po oslobodení preniesli asi o 50 metrov hlbšie do parkového priestoru, vyzdvihli nad terén a vybudovali pred ním menšiu fontánu.

V zadnej časti parku je fontána „Dievča so srnkou“, ktorú navrhol r. 1938 akad. sochár A. Rigele a realizoval ju v roku 1942 Robert Kuhmayer.

Priamo pred budovou SND je umiestnená Ganymedova fontána, ktorú v roku 1888 darovala mestu Prvá bratislavská sporiteľňa. Autorom je V. Tilgner. Pri jej koncipovaní vychádzal autor z rímskych predlôh. Na vrchol umiestnil skupinu znázorňujúcu antický výjav s Ganymedom, ktorého Zeus premenený na orla unáša na Olymp. Na podstavci fontány použil donnerovský motív štyroch detských postavičiek so štyrmi dunajskými rybami /zubáčom, kaprom, sumcom a šťukou/. Na obvode širokej kamennej misy chrlia vodu vodné živočíchy korytnačka, žaba, rak.

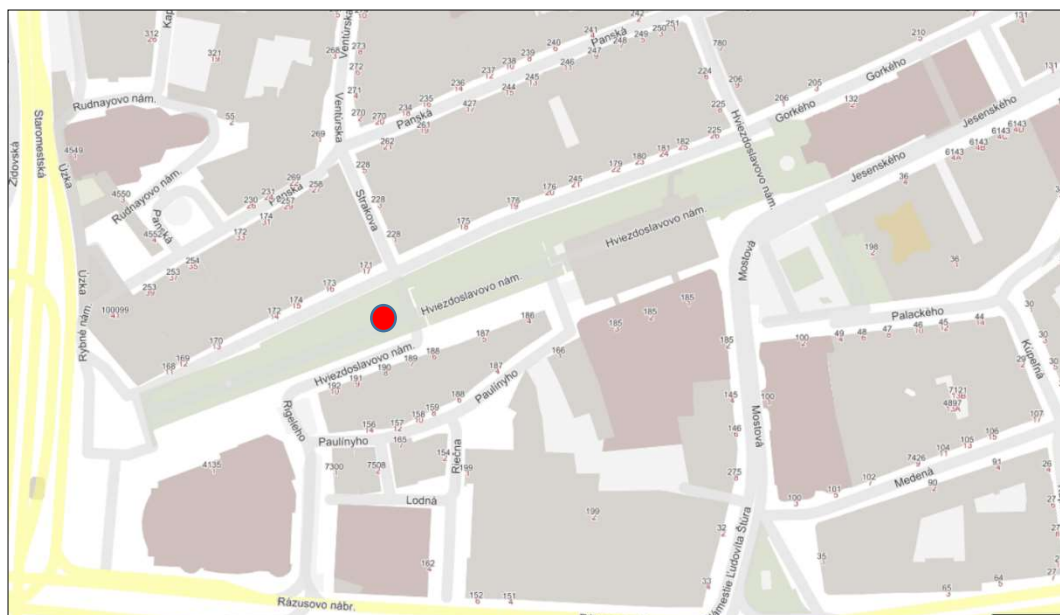
Začiatkom 21. storočia prešla promenáda komplexnou rekonštrukciou.

Literatúra a pramene: Rešovská a kol.: Revízia a evidencia historických parkov a záhrad na území mesta Bratislava, Šafárikovo nám. ZARES, 1989. MÚOP, odel. dokumentácie.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<http://mu-basm.gisplan.sk/mapa/zakladna-aplikacia/> 10. 10. 2020.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Bratislava – Staré Mesto**

Adresa: Kalinčiakova ul. č. 5 - 7

Adresa popisom: -

Typ pamätihodnosti: nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Pavlačový dom na Kalinčiakovej ulici**

Číslo v zozname MČ: NoM-1A-3.

Popis:

V roku 1929 vypísalo mesto súťaž na stavbu domu východne od mestskej nemocnice na pozemkoch Walterskirchen, kde mal vyrásť obytný komplex Avion. Kliment Šilinger sa zúčastnil oboch kôl na stavbu Avionu, vyhral ale nakoniec architekt Josef Marek. Šilinger nato dostal, v roku 1931, objednávku naprojektovať lacný bytový dom pre obyvateľov, ktorí museli opustiť domy na pozemkoch pre stavbu Avionu.

Dom tvorí roh ulice, pokračuje v jej línii a vytvára uličný blok. Autor využil efekt zahĺbenia pavlače a vysunutie dvoch schodísk na priečelie do ulice. Zadanie znelo, aby postavil dom **s najmenšími a čo najlacnejšími bytmi**. Časopis Nová Bratislava ocenil bytový dom pre jeho priaznivé sociálne parametre. Bolo v ňom 61 jednoizbových bytov s plochou 35 m², 7 dvojizbových bytov s plochou 54 m² ktoré mali aj kúpeľňu.

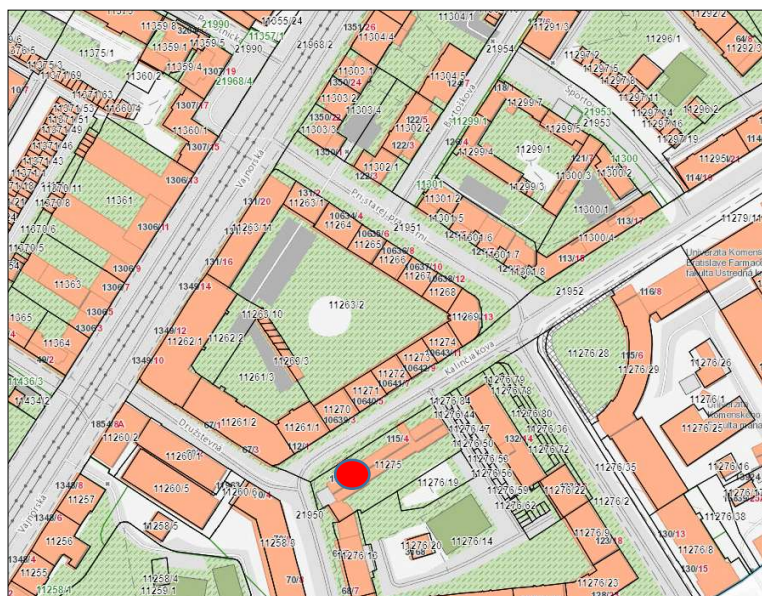
Literatúra a pramene: Dulla, M. a kol.: Zapomenutá generace, Čeští architekti na Slovensku, ČVUT, Praha, 2019, str. 106 – 107.

Dulla, M.: Moravčíková, H.: Architektúra Slovenska v 20. storočí, SLOVART Bratislava, 2002, str. 366.

Spracovala: PhDr. Zuzana Zvarová

Autorka fotodokumentácie: PhDr. Zuzana Zvarová

Dátum: 10/2020

<https://mapy.banm.sk/10.10>. 2020

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Staré Mesto**
Adresa: Hlboká cesta
Adresa popisom: úsek medzi Čapkovou a Havlíčkovou ul.
Názov pamätihodnosti: **Hlboká cesta**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname MČ Staré Mesto: nie je evidované

Foto:

Hlboká cesta – pohľad od kostola Panny Márie Snežnej.

Popis:

Hlboká cesta bola pôvodne súčasťou mestskej colnej línie, ako pokračovanie Šancovej ulice. Pôvodne sa ťahala v línii dnešnej ulice Prokopa Veľkého až k Brnianskej ceste, kde sa nachádzala colnica. V úseku medzi Čapkovou a Havlíčkovou ulicou mala charakter lesného chodníka, zasekaného do skaly a zovretého strmými svahmi. V roku 1870 ju dal mešťanosta Justi na podnet Bratislavského okrášľovacieho spolku rozšíriť do súčasnej podoby, čím umožnil rekreačné využitie novozriadeného Horského parku a tiež urbanizáciu územia okolo kaplnky Panny Márie Snežnej z roku 1824 na Kalvárii. Hlboká cesta sa tak stala jedným z hlavných prístupov do novej štvrte, situovanej medzi kopcom Kalvária a Horským parkom.

Hlboká cesta predstavuje v Starom Meste jedinečný fenomén, daný súhrou prírodných a ľudských faktorov. Je to spojené dielo prírody a človeka, kde sa stretáva karpatský skalný masív, obohatený prameňmi pitnej vody s kultúrnym dedičstvom mesta. Táto lokalita má svoju starú historickú stopu (kameňolom na mieste Lurdskej jaskyne sa spomína už v roku 1493), na ktorú nadviazalo 19.storočie (kaplnka Panny Márie Snežnej, kaplnka sv.Jozefa, Lurdská jaskyňa, prístenné studničky) a aj 20.storočie (kostol Panny Márie Snežnej, romantické vily na Čapkovvej ulici). Úsek cesty medzi Čapkovou a Havlíčkovou ulicou je výnimočný nielen svojou morfológiou terénu, ako aj symbiózou prírodného a ľudského prvku v harmonickej jednote.

Literatúra:

- Horváth, Vladimír: Bratislavský topografický lexikon, Bratislava 1990, s. 114.
- podklady z dokumentácie MÚOP
- PAM-MAP (heslo: Hlboká cesta)

Spracoval:

PhDr. Ivo Štassel, MÚOP

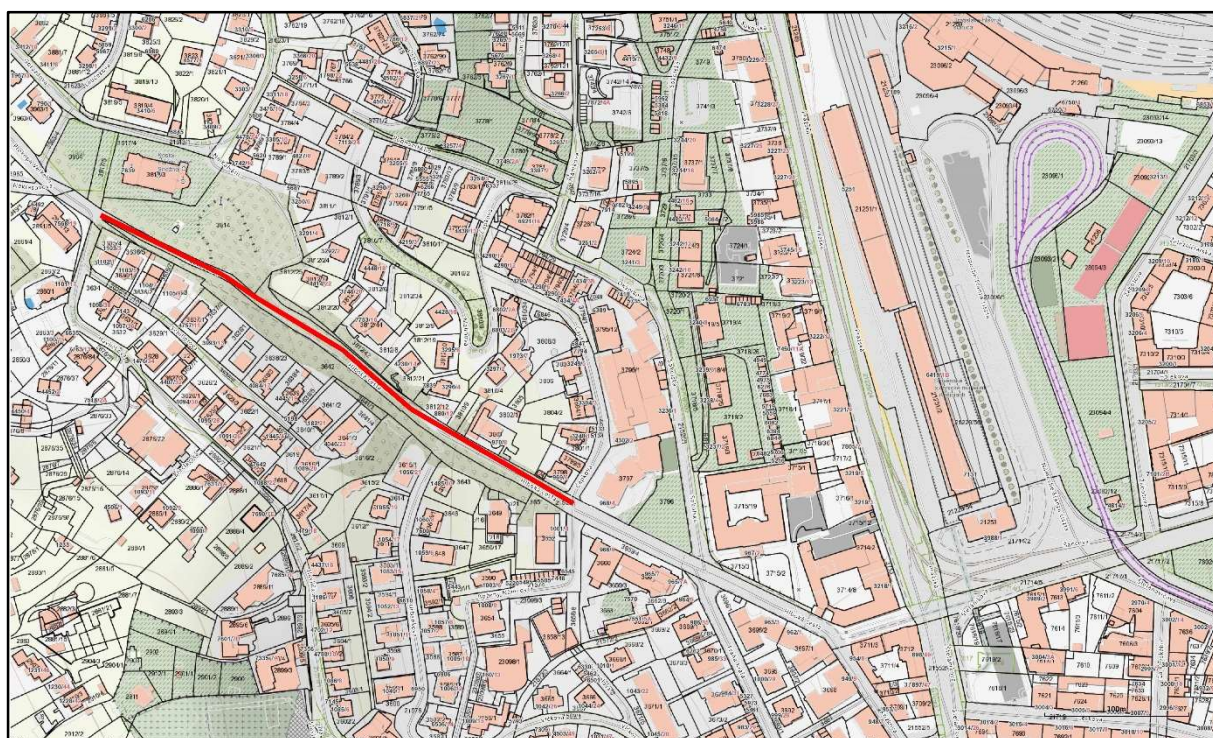
Autor fotodokumentácie:

PhDr. Ivo Štassel

Dátum:

november 2020

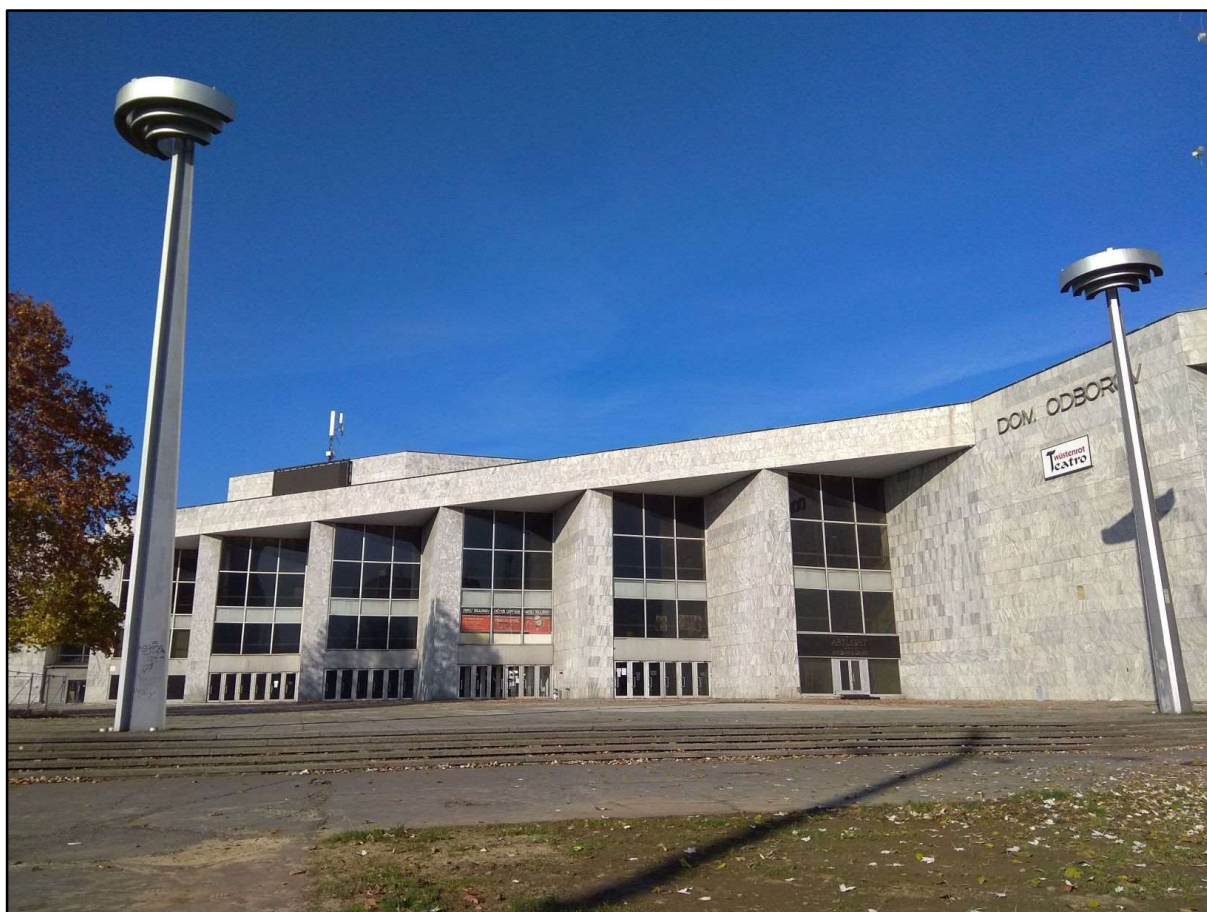
Kópia mapy z katastrálneho portálu

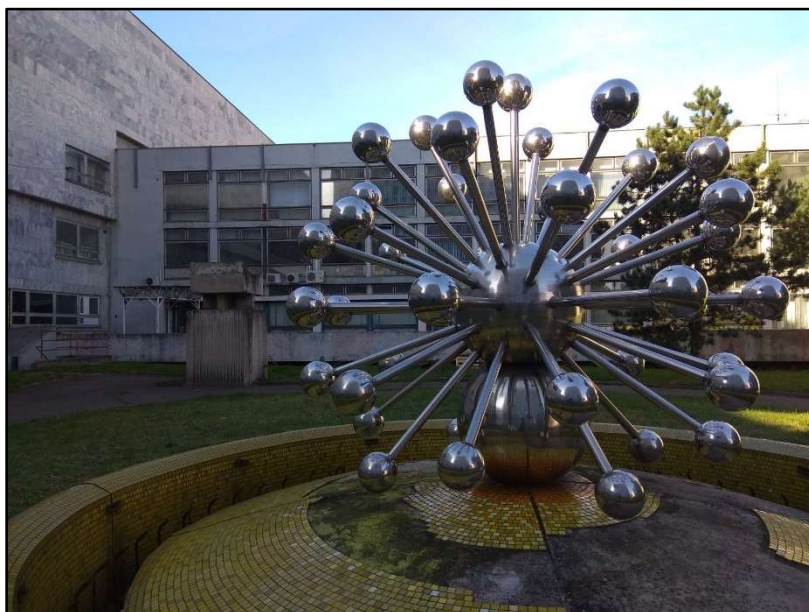
Červená linka vyznačuje navrhnutý úsek medzi Čapkovou a Havlíčkovou ul.

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

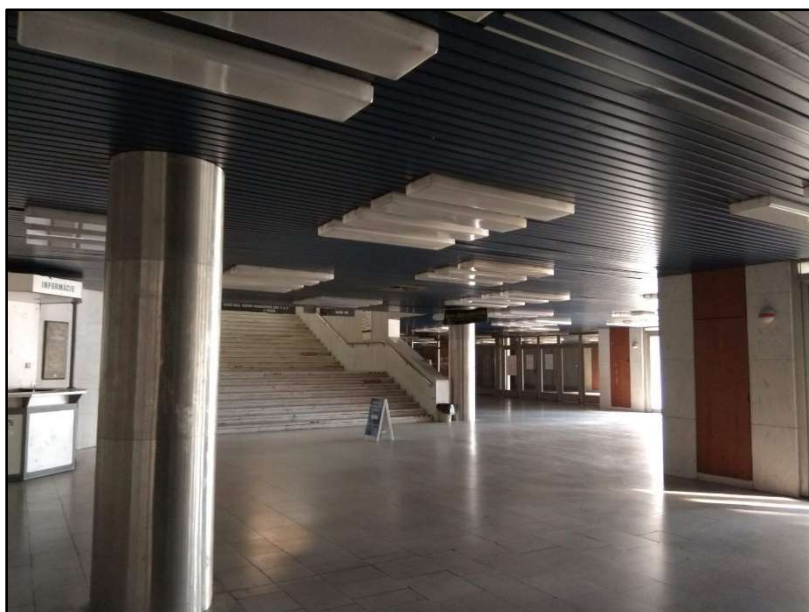
Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Trnavské mýto
Adresa popisom: križovatka Šancovej a Vajnorskej ulice
Názov pamätihodnosti: **ISTROPOLIS – Dom odborov**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Nového Mesta: je evidovaný
Foto:

Pohľad od Vajnorskej ulice na hlavný nástup do objektu.

Fontána od Pavla Mikšíka v átriu.

Vstupný vestibul s hlavným schodiskom v pozadí.

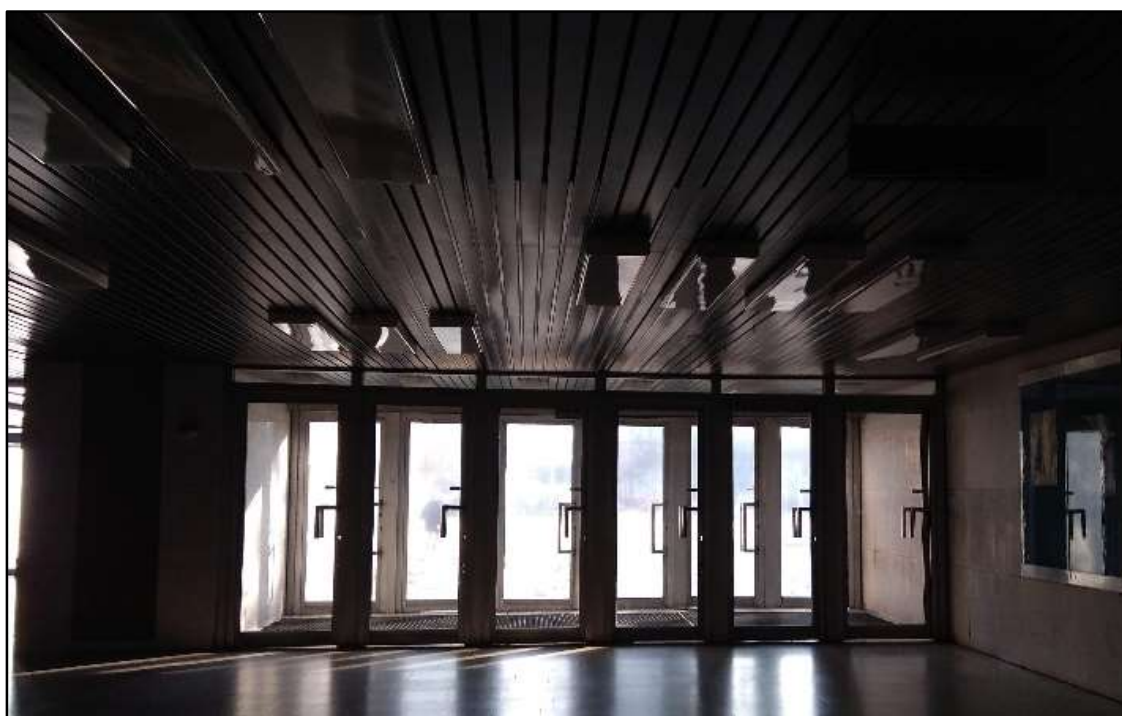
Popis:

Budova Istropolisu - Domu odborov je súčasťou viacerých objektov, ktoré sú vzájomne prepojené, (výšková budova odborového zväzu, Dom techniky, detské divadlo a samotný Istropolis- kongresovo-kultúrne centrum (starší názov Dom ROH). Objekty zaberajú celú jednu stranu križovatky na Trnavskom mýte so Šancovou ulicou a sú súčasťou tohto priestoru od r. 1981. Komplex objektov vznikol v rokoch 1956 - 81, autormi projektu boli architekti Ferdinand Konček, Il'ja Skoček a Ľubomír Titl.

Istropolis bol navrhnutý ako jedinečný komplex sálových, konferenčných, spoločenských priestorov. Jeho súčasťou sú 4 sály, pričom hlavná sála (známa aj ako Veľká sála Istropolisu) je schopná prijať až 1280 návštevníkov. Cieľom autorov projektu, pri komponovaní vnútorných priestorov budovy, bola aj snaha o silný zážitok, o dosiahnutie pocitu jedinečnosti a výnimočnosti u každého návštevníka. V interiéroch boli použité len mimoriadne kvalitné

materiály - mramor, leštený kov, drevo. Súčasťou sú aj viaceré hodnotné umelecké diela, ktoré sú intaktnou súčasťou budovy. Majestátnosť a dominancia objektu, posilnená dobovým ideologickým kontextom, je z vonkajšej strany posilnená celoplošným obkladom z kubánskeho mramoru.

Istropolis predstavuje architektonicky kompaktný celok s funkčnými priestorovými väzbami, je pre Bratislavu prakticky poslednou budovou, v ktorej sa nachádzajú takéto veľké spoločenské sály. Istropolis je významným a všeobecne známym architektonickým dielom. Dá sa povedať, že ide o jedno z kľúčových diel modernej slovenskej architektúry, patrí k tomu najlepšiemu čo sa v Bratislave z tohto obdobia nachádza, bez ohľadu na prevádzkové problémy či energetickú náročnosť. Jedná sa o jednu z ikonických stavieb Bratislavy, významný medzník v modernej architektúre na Slovensku.

Literatúra a pramene:

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

<https://www.archinfo.sk/video/architektura/istropolis-dvadsatminutovy-videodokument.html>

<https://www.archinfo.sk/diskusie/blog/diela/reakcia-docomomo-slovakia-na-otvoreny-list-spolocnosti-immocap-ohladne-domu-odborov-techniky-a-kultury-v-bratislave.html>

Spracoval:

PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie:

PhDr. Jana Hamšíková

Dátum:

10/2020

Kópia z katastrálneho portálu

Výpis z online zasadnutia Komisie pre kultúru, médiá a ochranu kultúrneho dedičstva MsZ (formou videokonferencie) dňa 04.11.2020

K bodu 6

Aktualizácia Celomestského zoznamu pamätihodností Bratislavy

Uznesenie:

Komisia pre kultúru, médiá a ochranu kultúrneho dedičstva MsZ berie na vedomie predložený materiál a žiada riaditeľa Mestského ústavu ochrany pamiatok Bratislavy o:

- a) doplnenie materiálu o Hlbokú cestu

Hlasovanie:

Prítomní: 9 Za: 9 Proti: 0 Zdržal sa: 0

- b) doplnenie materiálu o Istropolis

Hlasovanie:

Prítomní: 9 Za: 6 Proti: 1 Zdržal sa: 2

- c) dopracovanie materiálu o uvedené pamätihodnosti a predloženie mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy na schválenie na februárovom zasadnutí v roku 2021.

Hlasovanie:

Prítomní: 9 Za: 9 Proti: 0 Zdržal sa: 0

Za správnosť opisu:

Mgr. Katarína Lukyová, v. r.
tajomníčka komisie

Ing. Matej Vagač, v. r.
predseda komisie

Výpis z online zasadnutia Komisie pre kultúru, médiá a ochranu kultúrneho dedičstva MsZ (formou videokonferencie) dňa 02.12.2020

K bodu 2

Doplnenie Aktualizácie Celomestského zoznamu pamätihodností Bratislavy

Uznesenie:

Komisia pre kultúru, médiá a ochranu kultúrneho dedičstva MsZ odporúča zaradiť do aktualizácie Celomestského zoznamu pamätihodností Bratislavy:

a) Hlbokú cestu;

Hlasovanie:

Prítomní: 9 Za: 9 Proti: 0 Zdržal sa: 0

b) Istropolis.

Hlasovanie:

Prítomní: 9 Za: 8 Proti: 0 Zdržal sa: 1

Za správnosť opisu:

Mgr. Katarína Lukyová, v. r.
tajomníčka komisie

Ing. Matej Vagač, v. r.
predseda komisie